

RAMMEPLAN FOR
FORDYPNINGSENHET I SMÅBARNSPEDAGOGIKK -

Pedagogisk arbeid med barn under 3 år
(10 vekttall)

FØRSKOLELÆRERUTDANNINGEN

Godkjent av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet
2. september 1997

RAMMEPLAN FOR SMÅBARNSPEDAGOGIKK -

Pedagogisk arbeid med barn under 3 år

Fordypningsenheten i småbarnspedagogikk - pedagogisk arbeid med barn under 3 år bygger hovedsaklig videre på hovedemnene fra pedagogisk teori og praksis, men bygger også på andre faglig-pedagogiske studier i grunnutdanningen etter rammeplan for førskolelærerutdanning fra 1995. Enheten vektlegger emner med spesiell relevans for arbeid med barn under 3 år i barnehager med ulik aldersspredning. Fordypningsenheten er primært rettet mot studenter i 3-årig førskolelærerutdanning, men kan også anvendes som videreutdanning for førskolelærere.

1. INNLEDNING

I arbeidet med fordypningen skal studentene tilegne seg kunnskaper om organisering av og arbeid med innhold i ulike barnehagetilbud for små barn. Kunnskap om og innlevelse i de yngste barnas behov, utvikling og læring er sentrale element, samtidig som studiet skal gi kunnskap om den voksnes roller i pedagogisk arbeid med de yngste barna.

Barnehagesektoren er i rask utvikling, både når det gjelder innhold og organisering. Rammeplan for barnehagen styrer virksomheten og påvirker dermed også førskolelærerutdanningen. Den gir forpliktende mål for barnehagens arbeid. Det stilles krav til kvalitet i det sosiale samspillet, og det legges vekt på utvikling av sosial handlingsdyktighet, språk og kommunikasjon. Denne basiskompetansen utvikles i samspill med andre barn og voksne i lek og hverdagsaktiviteter. Rammeplan for barnehagen viser også hvordan barnehagen kan hente innhold og arbeidsmåter fra kultur, tradisjon og fag. Denne delen er delt i fem fagområder, og det forutsettes at barnehagen arbeider tverrfaglig. I arbeidet med barn under 3 år må dette ivaretas gjennom samspillet mellom barn og voksne.

Varme, anerkjennelse og oppmuntring i samspillsituasjoner er nøkkelfaktorer for å sikre barn god utvikling. Kvaliteten på samspillet mellom barn og mellom barn og de omsorgspersoner som står dem nært i hverdagen, er derfor svært viktig for barns totale utvikling. Barns basale søking etter å etablere kontakt med et annet menneske for tilknytning, trygghet og

selvbekreftelse er drivkraften i etablering og utvikling av tidlige relasjoner. Studiet av samspillsprosesser står derfor sentralt i denne fordypningsenheten. Studentene skal gjennom dette øke sin innlevelsessevne i små barns samspillsbehov, og gjennom det utvikle dyktighet og kyndighet i å ivareta de minste barnas behov.

Videre skal studentene tilegne seg innsikt i hvordan de arbeider med små barn når det gjelder de fem fagområdene som er beskrevet i rammeplan for barnehagen.

Full barnehagedekning fører til at mange barn under 3 år får plass i barnehagen. Noen førskolelærere bør ha utvidet kunnskap om de yngste barna og de utfordringer ulike barnehagetilbud til denne aldersgruppen innebærer. Familiebarnehagen brukes i stor grad av de yngste barna, og utvidet kunnskap om denne barnehageformen må derfor vektlegges i studiet.

2. MÅL

Studiet skal bidra til å videreutvikle studentenes faglige dyktighet og kyndighet i arbeid med barn i aldersgruppen opp til 3 år. Dette innebærer også evne til samarbeid med barnets foreldre, personalet og samfunnet rundt barnehagen.

Studentene skal:

- utvide sine kunnskaper om samfunnets politikk i forhold til småbarnsfamilier og de yngste barna
- skaffe seg utvidet kompetanse til å planlegge, gjennomføre og vurdere gode barnehagetilbud for barn under 3 år - bl a ut fra de kvalitetene som gis i barnehagelov og forskrifter, inkludert rammeplan for barnehagen. Foreldremedvirkning er en sentral del av dette.
- tilegne seg økt forståelse for barn-barn og voksen-barn samspillet betydning for barns læring og utvikling
- utvide sine kunnskaper om hvordan barn utvikler sosial handlingsdyktighet, språk og kommunikasjonsevne
- skaffe seg mer kunnskaper om og styrke sin innlevelse i rollen som oppdrager, omsorgsperson og kulturformidler for små barn
- styrke evnen til innlevelse med små barns væremåte og styrke bevisstheten om egen

væremåtes betydning for barns trivsel og selvoppfatning

- skaffe seg kunnskaper om og erfaringer med hvordan fagområdene, som er beskrevet i rammeplan for barnehagen, kan bidra med innhold og arbeidsmåter som imøtekommer små barns behov
- videreutvikle kunnskaper om og ferdigheter i veiledning av voksne, med spesiell vekt på arbeid i familiebarnehager

3. INNHOLD

I studiet inngår fem hovedemner:

Sosialt samspill, utvikling og læring

Lek, kultur og hverdagsaktiviteter

De voksnes roller

De yngste barna i samfunnet

Ulike barnehageformer

Pedagogisk teori og praksis har et omfang på ca 8 vekttall i studiet. De to første hovedemner *Sosialt samspill, utvikling og læring* og *Lek, kultur og hverdagsaktiviteter* skal til sammen ha et omfang på 7 vekttall. Hovedemnet *Sosialt samspill, utvikling og læring* danner det teoretiske grunnlaget for arbeidet med de yngste barna i barnehagen. Derfor er alle delemner under dette hovedemnet obligatoriske. Didaktiske perspektiver inkluderes i alle delemner i studiet.

3.1 Sosialt samspill, utvikling og læring

Nyere forskning framhever samspillet betydning for barns utvikling og læring. Den voksnes rolle i hjem og barnehage vektlegges spesielt, men også betydningen av samspillet mellom barn fokuseres.

Delemner:

- teorier og perspektiver på barns utvikling og læring
- kvalitative aspekter ved barn-barn og voksen-barn samspillet
- samspillet betydning for utvikling av kontaktevne, sosial handlingsdyktighet, språk og

kommunikasjonsevne

- tilknytning og atskillelse
- individuelle forskjeller

3.2 Løk, kultur og hverdagsaktiviteter

Intensjonene i Rammeplan for barnehagen virkeliggjøres for denne aldersgruppen primært ved at innhold og arbeidsmåter preges av et nært forhold mellom kultur og faglig innhold i lek og hverdagsaktiviteter. Høgskolen velger to fag fra de faglig-pedagogiske studiene, som hvert gis et omfang på ca 1 vekttall, det ene skal være ett av fagene drama, forming, fysisk fostring eller musikk.

Delemner:

- småbarnskultur og kultur for små barn
- det aktive og utforskende barnet
- de yngste barnas lek - barn og voksne som lekekamerater
- faginnhold i forhold til pedagogisk arbeid med små barn
- dagsrytme og daglige gjøremål
- materiell og lekemiljø
- ernæring, stell, helse og hygiene

3.3 De voksnes roller

Den voksne har en sentral rolle i barns liv. Innholdet i voksenrollen er omfattende og bevissthet om dette er nødvendig. Ethiske perspektiver på arbeidet med små barn og kontakten med deres foreldre er sentralt. Førskolelæreren har også en rolle som veileder som gir ulike utfordringer i ulike barnehageformer.

Delemner:

- yrkesroller i ulike typer barnehager
- rollen som omsorgsperson, oppdrager og kulturformidler
- veiledning og kompetanseheving
- foreldremedvirkning og samarbeid med foreldre

- rollen som planlegger og tilrettelegger- på bakgrunn av bl a observasjon og vurdering

3.4 De yngste barna i samfunnet

Hovedemnet setter kunnskap om små barn inn i en historisk og samfunnsmessig forståelsesramme. Det tar opp sentrale sider ved de vilkår samfunnet gir småbarnsfamilien og barnet.

Delemner:

- familien og familiepolitikk før og nå
- offentlig debatt om barns og småbarnsfamilienes vilkår
- små barns plass i samfunnet
- ulike instanser som samarbeider om barns oppvekstvilkår

3.5 Ulike barnehageformer

Familien og samfunnet har behov for ulike former for barnehage tilbud. Familiebarnehage er en barnehageform som benyttes av mange barn i denne aldersgruppen. Denne barnehageformen, som ofte er i tilknytning til et privat hjem, krever spesielle kunnskaper som vektlegges i studiet.

Delemner:

- barnehagepolitiske tiltak
- ulike barnehageformer og aldersinndelinger og tilrettelegging for de yngste barna
- særtrekk ved familiebarnehagen
- veilederrollen i familiebarnehagen

4. ORGANISERING OG ARBEIDSFORMER

Fordypningen skal videreutvikle studentenes faglige dyktighet og kyndighet i forhold til arbeid med barn under 3 år. Dette krever at det benyttes varierte arbeidsformer både i undervisning og praksis. Studiet forutsetter stor egenaktivitet av den enkelte student.

For å kunne ivareta denne aldersgruppens spesielle behov, må studentene tilegne seg teoretisk og praktisk kunnskap om barn under 3 år. Integrering av teori og praksis kan skje bl.a. gjennom

arbeid med litteratur og refleksjoner individuelt og sammen med medstudenter og lærere. Møte med barn er et viktig utgangspunkt fordi det både gir mulighet for å gjenkjenne teoretisk kunnskap i praksis og for å analysere praksis ut fra teorier og teoretiske begreper.

Pedagogisk praksis i vid betydning skal inngå i fordypningsenheten. Praksis skal knyttes til arbeid med barn under 3 års alder og primært i ulike barnehageformer, f.eks. vanlig barnehage, familiebarnehage og åpen barnehage. Studenten må få trening i samspill med små barn i hverdagsaktivitetene og i mer tilrettelagte aktiviteter. Praksis bør også inneholde observasjon av samspill barn-barn og/eller barn-voksen og hvordan ulike aktiviteter og utstyr kan påvirke dette samspillet. I forbindelse med praksis bør det legges et prosjektarbeid som tar utgangspunkt i sentrale temaer i studiet.

Studenten har rett til veiledning og vurdering under hele studiet. Denne skal stimulere egenutvikling og egenvurdering hos studenten og legge grunnlaget for at studenten skal kunne forstå den endelige vurderingen.

Fagplanen ved den enkelte høyskole skal vise hvordan studiet skal organiseres.

Arbeidskrav: I lokal fagplan fastsetter høyskolen de konkrete krav om arbeid som skal være gjennomført for å få avsluttende vurdering. Dette kan omfatte studiedeltakelse, praksis, arbeider av tverrfaglig karakter, skriftlige og praktiske arbeider og annen dokumentasjon som inngår i fordypningsenheten.

5. VURDERING

Eksamen skal prøve studentens kunnskaper og ferdigheter og må avspeile vurderings- og studieformer slik disse er formulert i rammeplanen. Eksamen kan gjennomføres underveis i studiet og ved studiets slutt, eventuelt bare ved studiets slutt.

I eksamen skal det inngå en individuell, skriftlig prøve under eksamensvilkår som teller over 50 prosent. Dersom andre aktuelle dokumentasjonsformer skal inngå i vurderingsgrunnlaget, f.eks. prosjektoppgave, tverrfaglige praksisrettede oppgaver eller muntlig prøve, individuelt og i

gruppe, må det framgå av høgskolens fagplan.

Avsluttende vurdering skal være i samsvar med lov og forskrift.